

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande om betänkandet 2025:22 Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet och hemställan från Konkurrensverket om företagskoncentrationer

SOU 22:2025, KN2025/00748, KN2025/00567

Sammanfattning

Region Västerbotten yttrar sig endast avseende utredningens förslag om ny lag om offentlig säljverksamhet som framförallt behandlas i kapitel 6.

Region Västerbotten anser att även om det är viktigt att regioner och kommuner aktivt arbetar för att säkerställa att den egna verksamheten och bolagen inte försämrar förutsättningarna för det lokala näringslivet, så är utredningens förslag alltför långtgående och att de potentiellt negativa effekterna överväger de möjliga positiva effekterna.

Förslaget riskerar att hämma innovation och samverkan

Utredningens förslag riskerar att skapa ytterligare osäkerhet kring bolagsformen som verktyg, samtidigt som effekterna för de lokala marknadernas funktionssätt troligtvis kommer att vara marginella. Offentliga aktörer behöver inte färre verktyg för att kunna samverka mellan aktörer samt testa olika former för att leverera service och tjänster till medborgarna. Redan idag finns en begränsande osäkerhet och rädsla inom offentlig sektor för att våga prova de möjligheter som finns med avtalssamverkan, då riskerna att göra fel och riskera viten upplevs som stor. Detta förslag riskerar att bidra till att även bolagsformen upplevs som osäker.

Näringslivets utveckling är viktig för regioner och kommuner

Region Västerbotten anser att det är viktigt att kommuner och regioner är uppmärksamma på offentliga bolags potentiellt skadlig inverkan på marknader och att dessa agerar på klagomål eller synpunkter från näringslivet. Vår uppfattning är att så är fallet redan idag. Det lokala eller regionala näringslivets utveckling är av centralt intresse för kommunen och regionen, och det finns därför en uppenbar vilja att agera på ett sådant sätt som inte försämrar det lokala näringslivets möjligheter. Det är Region Västerbottens uppfattning att synpunkter och misstankar om osund konkurrens från näringslivet tas på allvar och analyseras noggrant. I de fall där det visar sig att agerandet är felaktigt

eller tveksamt, upphör regionen eller kommunen med detta är gör nödvändiga förändringar i verksamheten.

Denna uppfattning stöds i utredningens egna underlag, som visar att den vanligaste effekten av en anmälan i enlighet med den nuvarande konfliktlösningsmekanismen, är att det offentliga frivilligt upphör eller justerar i den anmälda verksamheten. Att det endast är få fall som går till domstol borde tolkas som ett tecken på att det endast är i undantagsfall, och i mer komplexa och svårbedömda fall, som det offentliga inte frivilligt går med på att justera verksamheten och värnar det lokala näringslivet. Region Västerbotten kan inte se att det är motiverat med hårdare sanktionsmedel och förbud.

Svårt att förstå vilken säljverksamhet som bedrivs utan allmänintresse

Region Västerbotten har utifrån utredningens förslag svårt att förstå skillnaden mellan den offentliga säljverksamhet som ska förbjudas och den försäljning som kan motiveras utifrån ett allmänintresse. Det finns redan idag reglerat i kommunallagen att all verksamhet som bedrivs av det offentliga ska ha ett allmänintresse, vilket innebär att en säljverksamhet svårigen kan initieras i annat syfte än att bidra till ett allmänintresse. I vissa fall kan försäljning ske som kanske inte i första hand tillgodoser ett allmänintresse utan handlar om så kallad anknytningskompetens och då ska det vara logiskt kopplat till den verksamhet som bedrivs. För regionens fall kan detta gälla till exempel caféverksamhet kopplad till museer, där caféet ofta är en viktig del i helhetsupplevelsen av museibesöket och bidrar till att fler tar del av kultur, vilket ligger i det offentliga intresset.

Lagstiftning finns redan för att regelbundet pröva om bolag hållit sig inom ramarna för de kommunalrättsliga principerna

Det finns även redan idag lagstiftning som ålägger kommuner och regioner att årligen pröva om den verksamhet som bedrivs i samtliga hel- eller delägda bolag har bedrivits inom ramen för det kommunala ändamålet och inom ramarna för det offentliga befogenheterna. Den så kallade förstärkta uppsikten i kommunallagens 6 kap 9§ anger att:

Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Utredningen berör inte hur detta redan existerande krav på årlig uppföljning av allmänintresset förhåller sig till förslaget om att särskilt redovisa den offentliga säljverksamheten. Den stora majoriteten av verksamhet som bedriver säljverksamhet som kan riskera att snedvrida konkurrensen bedrivs just i bolagsform. Om det finns behov av att skärpa regionernas rapportering och analys i detta avseende, anser Region Västerbotten att det vore effektivare att i stället anta tydligare direktiv om vilka aspekter och eventuell statistik som skall lyftas inom ramen för den uppföljning som redan görs.

*Beslut i detta ärende har fattats av Regionala utvecklingsnämnden den 18 juni 2025 § 103.
Frida Hald, strateg ägarstyrning, har varit föredragande*

Åsa Ågren Wikström (M)

Vice ordförande Regionala utvecklingsnämnden